

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 18.

ZATERDAG 5 MEI 1917.

Foto C. Steenbergh.
BIJ DEN STADHUISTOREN VAN HET DOOR BOMMEN GETEISTERDE ZIERIKZEE.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

GETEISTERD ZIERIKZEE. ILLUSTRATIES	BLZ. 205 EN 216
DE STERRENHEMEL IN MEI, DOOR A. A. N.	BLZ. 206
DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW	
BALFAME, DOOR GERTRUDE ATHERTON (18)	207
KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD, DOOR G. WIJGMANS,	
(GEÏLLUSTREERD)	BLZ. 208—211
IN DE „BOSCHJES”, DOOR JOH. W. BROEDELLET	BLZ. 210
EEN PRACHTIGE WINTERBLOEISTER, DOOR E. TH. W.,	
(GEÏLLUSTREERD)	212
DE GAAI, DOOR R. TEPE, (GEÏLLUSTREERD)	213
PRIMULA VERIS, DOOR F. W. DRIJVER	214
HET HUIS „DE ARK” TE OUDEWATER, (GEÏLLUSTREERD)	214
PALINGVISSCHERS TE LONDEN, DOOR TOM SCHILPEROORT	215
HET VOORJAAR OP STRAAT, DOOR MARTIN PERMYS.	
(GEDICHT)	215
HET AMERIKAANSCH DUEL, DOOR EWALD GERHARD	
SEELIGER (23)	215

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts. daarna wordt de prijs 25 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

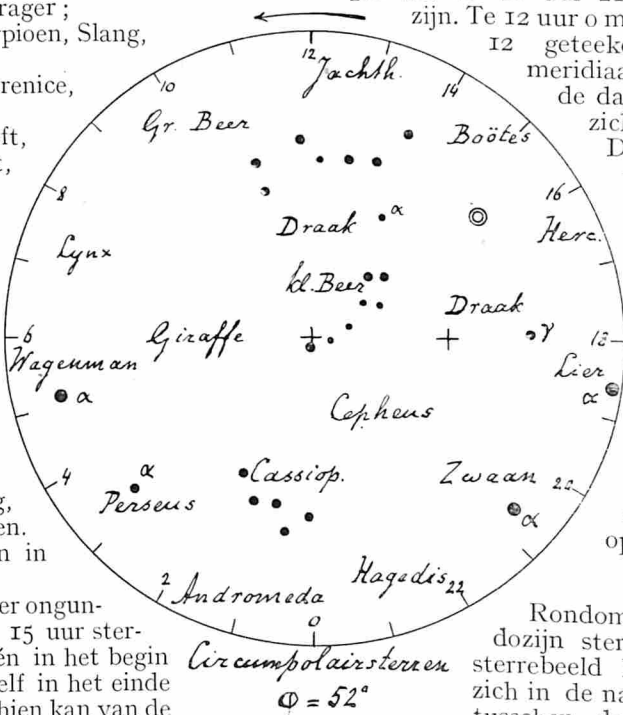
DE STERRENHEMEL IN MEI.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrebeelden voor 13.5 uur sterretijd, d.i. omstreeks 10 uur middelbaren tijd. Men zie het Meikaartje van de N. R. Ct., dat voor 12.5 uur sterretijd geldt, maar dat ook een uur later nog wel bruikbaar is.

- Zenith: Groote Beer, Jachthonden;
- Noorden: Andromeda, kleine Beer, Cassiopeia, Cepheus, Giraffe, Hagedis, Perseus;
- Noordoosten: Draak;
- Oosten: Arend, Hercules, Lier, Pijl, Slangendrager, Vos, Zwaan;
- Zuidoosten: Boötes, Kroon, Slangendrager;
- Zuiden: Centaurus, Maagd, Raaf, Schorpioen, Slang, Waterslang, Weegschaal;
- Zuidwesten: Beker, Hoofdhaar van Berenice, Waterslang;
- Westen: Eenhoorn, kleine Hond, Kreeft, groote en kleine Leeuw, Lynx, Sextant, Tweelingen, Waterslang;
- Noordwesten: Wagenman.

De Melkweg is in den vóórvond slechts flauw zichtbaar, maar na middernacht des te prachtiger. Zie Buiten IX N°. 14, waarin ik aangaf, dat de merkwaardigste Melkwegdeelen te 19 uur sterretijd het gunstigste voor de waarneming staan. Maar ook te 17 uur, d.i. 15 Mei te half twee na middernacht (half drie zomertijd), staan de sterrebeelden Arend en Schutter al hoog genoeg, om de heldere Melkwegwolken goed te zien. *Zodiakaallicht* en *Gegenschein* kunnen in Mei niet goed worden waargenomen.

Ook voor *Algolminima* is de maand zeer ongunstig. Het sterrebeeld Perseus staat te 15 uur sterretijd in het Noorden, dat is te half één in het begin van Mei (half twee zomertijd), te half elf in het einde der maand (half twaalf zomertijd). Misschien kan van de minima van 3 Mei (1 uur vóór middernacht of 12 uur zomertijd) en

en 23 (1 uur na middernacht, d.i. 24 Mei 2 uur v.m. zomertijd) iets worden waargenomen.

In de eerste dagen van Mei zijn er na middernacht *vallende sterren* in den Waterman te zien. Deze *Aquariden* zijn te beschouwen als lichaampjes, die vroeger deel uitmaakten van de beroemde *Komeet van Halley*, die vele lezers van „Buiten” zich uit het voorjaar van 1910 zullen herinneren. De maan is den 6^{en} Mei vol, en zal dus alleen permitteeren, de allerhelderste *Aquariden* te zien.

De *tijdsvereffening* blijft in Mei vrij wel gelijk, en van gering bedrag; den 1^{en} is de zon drie minuten bij den midd. tijd vóór, den 15^{en} vier minuten, in het eind der maand twee minuten.

Mercurius en *Venus* zijn niet waarneembaar. *Jupiter* komt den 31^{en} Mei een klein half uur vóór de zon op en zal derhalve deze maand nog niet gezien kunnen worden. *Mars* staat den 31^{en} iets gunstiger aan den morgenhemel, maar is zooveel zwakker, dat ook deze planeet niet waarneembaar is.

Saturnus is deze maand alleen nog maar in den vóórvond te zien (in de Tweelingen).

De *Komeet 1916 B* is sedert de vorige maand bijna niet helderder geworden en het is de vraag, of zij aan de verwachtingen zal beantwoorden en voor het bloote oog zichtbaar worden. Een andere komeet heeft ons daarentegen een verrassing bereid. Den 20^{en} Maart werd door een jongen Amerikaanschen amateur-astronoom in den Ram een komeet ontdekt, die op de vijfde grootte werd geschat, maar die in het begin van April al tot de tweede of derde grootte was opgeklommen en in de schemering gemakkelijk met het bloote oog gezien kon worden: een geelachtig lichtend object met een naar het Noordoosten gerichten korten staart. Deze komeet is naar alle waarschijnlijkheid thans voor de bewoners van het Zuiderhalfrond een mooi verschijnsel aan den morgenhemel.

DE DRAAK.

De drie tot nu toe behandelde sterrebeelden, Groote en Kleine Beer en Cassiopeia, leveren een geschikt hulpmiddel op, om zich aan den Noorderhemel te oriënteren; is men daar eenmaal thuis, dan volgt geleidelijk de overgang naar Zuidelijker gelegen sterrebeelden. Het bijgaande kaartje bevat de voornaamste der in Nederland zichtbare *circumpolairsterren*, dat zijn sterren, die zoo dicht bij de Noordpool des hemels zijn gelegen, dat zij zelfs in hare onderculminatie, d.i. onder de pool, nog boven den horizon staan. De poolafstand p moet dan minder bedragen dan de poolhoogte, en daar deze gelijk aan de geografische breedte is, voor het midden van Nederland ongeveer 52°, zoo is de declinatie 90°- p van deze sterren minstens 38°. De heldere ster α van de Lier (Wega) ziet men rechts nog juist binnen den kring staan: hare declinatie is 38° 42'.

Op de kaart zijn behalve de drie reeds beschreven sterrebeelden nog 13 andere aangeduid, die met behulp van den Grooten en den Kleinen Beer en van Cassiopeia gemakkelijk opgezocht kunnen worden. Maar het is daarvoor noodzakelijk er rekening mede te houden, dat de afgebeelde Noordkalot van den hemel in de richting van de pijl ronddraait (15° per uur), terwijl bovendien de stand te middernacht van dag tot dag verandert (1° per dag). Het is immers (Buiten XI bl. 3) de *sterretijd*, die den stand des hemels en dus ook van onze kaart bepaalt. Is de sterretijd een uur gevorderd dan is de hemel 15° gedraaid. Maar den volgende avond op hetzelfde uur middelbaren tijd, waarvoor wij middernacht kozen, is de sterretijd 4 min. grooter geworden, in welken tijd de draaiing van den hemel 1° bedraagt. Heden den 5^{en} Mei te 10 uur 21 min. zomertijd (9 uur 21 min. midd. tijd) is het volgens de in No. I van dezen jaargang medegedeelde lijst 9 uur 21 min. + 2 uur 39 min. = 12 uur 0 min. sterretijd; morgen zal het te 10 uur 21 min. zomertijd 12 uur 4 min. sterretijd zijn. Te 12 uur 0 min. sterretijd staat de kaart zoo, dat de met

12 geteekende randstreep (de Jachthonden) in den meridiaan staat, bijna vlak boven ons hoofd, en de daartegenovergelegen streep 0 (Andromeda) zich onder de pool in onderculminatie bevindt. Drie uren later (d.i. 6 Mei 1 uur 21 min. v.m. zomertijd) staat Perseus in het Noorden. Wie goed met de Noordkalot vertrouwd is, kan de zaak ook omkeeren, en uit den stand des hemels den sterretijd opmaken, en daaruit, in verband met den datum, den middelbaren tijd: voor hem doet de Noorderhemel dienst als een uurwerk. Ziet men b.v. Capella (α van den Wagenman) heel laag in het Noorden staan, dan leest men den sterretijd 5 + 12 = 17 uur af, welk uur op den 5^{en} Mei met 14 uur 21 min. midd. tijd overeenkomt, of met 3 uur 21 min. zomertijd in den nacht van 5 op 6 Mei.

Rondom den Kleinen Beer slingert zich een dozijn sterren van de grootte 3 en 4, die tot het sterrebeeld Draak worden gerekend. De kop bevindt zich in de nabijheid van de Lier, de staart strekt zich tusschen den Grooten en den Kleinen Beer uit. Op de kaart zijn alleen γ (in den kop) en α Draconis aange-

geven. Eerstgenoemde ster is duidelijk de helderste van het dozijn ($2^m 4$); α is veel zwakker ($3^m 7$). Men vindt deze ster midden tusschen γ van den Kleinen Beer en ζ van den Grooten Beer. Bayer brak in 1603 met het oude gebruik, om de plaats der sterren in elk sterrebeeld soms vrij omslachtig te omschrijven (de ster in het hoofd van Andromeda, de heldere ster in de Hyaden enz.) en voerde Grieksche letters in, waarbij in den regel de helderste α genoemd werd. Inderdaad hebben in de 16e en in de 17e eeuw Tycho Brahe, Bayer en Hevelius de ster α Draconis veel helderder gezien, dan wij haar tegenwoordig kennen; zij wordt door deze waarnemers tot de tweede grootte gerekend.

Deze ster was dertig eeuwen vóór het begin onzer jaartelling poolster. De pool des hemels draait namelijk in omstreeks 26000 jaren om de pool der ekliptika, die men op de kaart op den verbindingsboog van γ Draconis met onze tegenwoordige poolster door een kruisje ziet aangegeven. Deze beweging der pool heet *precessie*: zij werd ook in $N^\circ 5$ en $N^\circ 9$ van dezen jaargang al met een enkel woord aangeduid, en zal nog wel eens meer ter sprake komen.

Juist in de pool der ekliptika vindt men een zeer merkwaardige zoogenaamde *planeeetvormige nevelvlek*: de kijker vertoont bij b.v. honderdmalige vergrooing een onscherp begrensde blauwgroene schijfje van $20''$ doorsnede. Tot zijn verbazing constateerde Huggins in 1864, dat het spectrum dezer nevelvlek geheel afweek van de hem bekende sterrespectra, en hoofdzakelijk uit drie lijnen in het blauwgroen bestond: een gasspectrum derhalve en wel van een op aarde onbekend gas, dat gemakshalve den naam *Nebulium* heeft gekregen. Dit Nebulium is gebleken een bestanddeel van alle planeetnevels te zijn (waarvan men er vele tientallen kent) en tevens van de groote onregelmatige nevels in Orion (M 42), den Stier (M 1), den Vos (M 27) enz. Ziehier dus *gasnevels*: de veel talrijker *spiraalnevels* waartoe de groote Andromedanevel behoort, en de in $N^\circ 5$ vermelde nevels M 81 en 82 in den Grooten Beer, hebben daarentegen een doorlopend spectrum: zij heeten daarom ook wel witte nevels en zijn te beschouwen als wolken van lichtende vaste stof.

Wij zullen de beschrijving van het sterrebeeld Draak besluiten met de vermelding van twee dubbelsterren, ψ en ν Draconis, en van het straalpunt der *Draconiden*, vallende sterren, die in de eerste dagen van Januari na middernacht te zien zijn: dit straalpunt is op de kaart door een dubbel kringetje aangegeven.

De ster ν vindt men dicht bij γ , vlak onder de k van Draak: zij vormt het andere uiteinde der diagonaal van een gemakkelijk kenbare onregelmatige vierhoek. Een kleine kijker vertoont twee sterren der vijfde grootte op een onderlingen afstand van $62''$; het paar is misschien al in een goeden binocle van 3-malige vergrooing als zoodanig te herkennen.

De ster ψ eindelijk (een ster van de vierde grootte, met op $31''$ afstand een begeleider van de vijfde grootte) staat vrijwel midden tusschen ν en de Poolster.

A. A. N.

Verbetering.

In $N^\circ 14$ is het op de oorspronkelijke tekening zeer duidelijk voor N. G. C. 7789 aangegeven kruisje in de reproductie weggelaten; het moet op 12 m.M. van den rechter rand en 10 m.M. van den onderrand staan.

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balfame

(18) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

HET was duidelijk dat Dwight Rush hardop dacht. Zij viel hem scherp in de rede:

„Maar je gelooft me toch?”
„Ik geloof je onvoorwaardelijk. Hoe meer je in je optreden verschilt van andere vrouwen, hoe natuurlijker je mij toelijkt. Maar ik vind dat je groot gelijk hadt dat je over die heele kwestie zweegt. Het zou nergens toe kunnen dienen en het zou je enkel maar kunnen incrimineeren.”

„Het kan nog wel uitkomen. Daarom heb ik om je gestuurd, niet omdat ik bang was voor die reporters. Toen ik binnenkwam, was Frieda op de achtertrap, blijkt het. Ik meende een geluid te hooren en riep. Ik vertelde het Anna dien avond nog, en zij ondervroeg Frieda voorzichtig, en kwam tot de overtuiging dat Frieda niets had gehoord, want hoewel ze vroeg was thuisgekomen met kiespijn, had ze zoo'n pijn dat ze het schot niet zou gehoord hebben, al was het onder haar raam afgevuurd. En dus zette ik alle ongerustheid maar uit mijn hoofd daaromtrent. Maar juist toen die reporters weg waren, kwam zij op mijn kamer, en zei dat ze mij had zien binnenkomen, en probeerde mij vijfhonderd dollars af te persen. Ik bracht er haar al gauw toe, dat ze moest toegeven mij niet gezien te hebben; maar ze heeft me gehoord, daar valt niet aan te twijfelen. Ik legde haar logisch uit waarom ik daar was — nadat ik wat gedronken had, en dat ik haar toegeroepen had, omdat ik dacht te hooren dat iemand de deur probeerde open te doen — maar als die reporters haar te pakken krijgen....”

Hij keek bijzonder grimmig. „Ja, dat is erg, héél erg zelfs. Tusschen twee haakjes, waarom liep je niet naar Balfame toe? Dat was toch het natuurlijkste....”

„Ik werd plotseling ontzettend bang. Ik geloof dat ik besefte dat hij dood was en dat ik er niet heen kon gaan. Ik liep als een hond terug naar zijn hok.”

„Dat zouden waarschijnlijk de meeste vrouwen hebben gedaan.” Voor het eerst glimlachte hij, en zijn stem, die zonder dat hij het zelf wist, inquisitoriaal was geworden, werd weder zachter. „Het moet wel een vreeselijke positie zijn geweest om je in te bevinden. Je instinct was juist. Als ze je gevonden hadden terwijl je je over hem heenboog.... maar aan den anderen kant, omdat je geen wapen bij je hadt....”

„Toch geloof ik dat het beter was geweest als ik naar hem toe was gegaan. Als ik hem had liet gehad, zou ik dat ook zeker gedaan hebben. Maar zooals het nu was, liep ik zoo ver van hem weg als ik kon....”

„Enfin, laten we onzen tijd maar niet verknoeien met praten over wat had moeten gebeuren. Tenzij iemand kan bewijzen, dat je dien avond buiten was, moet er over het geheele geval gezwegen worden. Als je op de een of andere verzonnen beschuldiging mocht worden gearresteerd.... en de arrondissement-advocaat is nog feller dan de reporters.... dan moet je bij je oorspronkelijke verklaringen blijven. Tusschen twee haakjes, waarom vertelde je de reporters niet, dat Frieda omstreeks den tijd van den moord in huis was?”

„Dat was ik vergeten. Er waren allerlei menschen in huis geweest; de heele buurt kwam er hier aan te pas; ik heb heelemaal niet op haar gelet.”

„Geloof je dat zij het gedaan heeft?”

„Ik wilde dat ik het kon. Maar ze zou geen tijd hebben gehad om in huis te komen vóór mij. En ik hoorde de voetstappen zich verwijderen in de richting van den weg achter den tuin.”

„Zij is een van de vlugste danseressen in de zaal waar ze met haar stelletje iederen Zaterdagavond heen gaat. Ik heb op mijn eigen houtje een beetje detectivewerk verricht, maar ik kan geen verband leggen tusschen haar en Balfame.”

„Hij zou haar niet aangekeken hebben.”

„Dat kan je nooit weten. Een man kijkt soms aandachtig genoeg naar wat er maar bij de hand is. Maar ze schijnt geen jongen te hebben, hoewel ze al vier jaar hier in 't land is. Ze komt erg veel bij de Duitschen aan huis en loopt met den jongen Carl, maar hij vrijt met een ander. Al de jongelui dansen graag met haar. Ze verliet de zaak plotseling en liep hard naar huis, dol van de kiespijn, naar ze het liet voorkomen. Als ze zich in het boschje verborgen had om Balfame te dooden, had ze nog best het huis voor jou kunnen binnenkomen. Wat deed ze in elk geval op de achtertrap?”

„Dat heb ik haar niet gevraagd.”

„Het kan best zijn dat ze te veel buiten adem was om je antwoord te geven. Of te voorzichtig. Die andere voetstappen.... die kunnen wel van een medeplichtige geweest zijn; de man die het andere pistool afvuurde.”

„Maar dan zou ik haar toch voor me uit hebben zien loopen.”

„Dat is nog niet noodig. Het was erg donker. Jij waart versuft. Het kan wel zijn dat je langer gearzeld hebt dan je nu weet, voor je naar huis terugijlde. Bij groote crisissen treden er soms ernstige geestesstoringen op. Waar is het meisje? Ik geloof dat ik haar maar eens hier zal laten komen.”

Hij liep zenuwachtig naar de deur, terwijl mevrouw Balfame de kamer uit ging naar de keuken. Frieda zat bij de kachel te breien. Toen haar bevolen werd in den salon te komen, sloten zich haar kleine oogen bijna, doch zij volgde mevrouw Balfame, en bleef staan tegenover Rush, die er, midden in de kamer staande, groot en formidabel uitzag.

„Ik ben de advocaat van mevrouw Balfame,” zeide hij zonder omwegen. „Zij heeft mij hier geroepen omdat je geprobeerd hebt haar geld af te persen. Wat deed je op de trap toen je mevrouw Balfame in de keuken hoorde? Je verliet de danszaal zoowat tegen achten, en toen je op de trap was, kon het niet meer dan vijf minuten over acht geweest zijn.” Frieda perste haar lippen op elkaar tot ze een strakke lijn vormden.

„Aha, je wilt niets zeggen. Nu, als je het mij niet verkiest uit te leggen, zul je 't morgen voor de Grand Jury moeten doen. Of ik zal vanavond een bevel tot in-hechtenisneming tegen je laten uitvaardigen als de moordenares van meneer Balfame.”

„Gott!” Het gezicht van het meisje was bijna purper. Zij hief haar breinaalden op met een dreigend gebaar, dat bijna dramatisch was. „Ik heb het niet gedaan. Zij heeft het gedaan.”

„Wat deedt je daar op die trap?”

„Ik wou wat water gaan warmen voor m'n kies.”

„Koud water is veel beter voor een pijnlijke kies.”

„Ik heb nog nooit zoo'n kiespijn gehad. Ik ben in mijn kamer veel minuten voor ik denk naar beneden te gaan. Toen, als ik op de trap ben, hoor ik mevrouw binnenkomen.”

„Zij heeft uitgelegd wat je hoorde.”

„Nee, dat heeft zij niet. Ik dacht zoo toen wij vanavond gepraat hebben, maar nou niet meer. Zij is.... was, bedoel ik, heelemaal buiten adem.”

„Ik was verschrokken.”

(Wordt vervolgd).

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD. PANORAMA VAN STOCKHOLM VAN DE KATHARINA-LIFT AF.

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD.

DAAR waar het Mälarmeer zijn wateren in een breeden stroom — welks vele vertakkingen schilderachtig gelegen eilandjes omspoelen — naar de Oostzee stuwt, ligt het oude Holma, dat zich uit een onbeteekenend vlek, gebouwd om het kasteel, dat door Koning Knut Erikson gesticht werd in 1187 tegen een inval der Esthen, tot de schoone groote stad ontwikkelde, die thans Stockholm is.

Evenals de Nederlandsche ontleent de Zweedsche hoofdstad hare groote bekoring aan het water.

Zijn het echter in de Amstelstad de zich schilderachtig kronkelende grachten, waarlangs groen geboomte zich rijt, waar de deftige patriciërshuizen zoo waardig en ernstig doorheen zien, waarop het oog met welgevallen rust, Stockholm biedt langs het water een schoon beeld door zijne monumentale gebouwen, door zijn mooie panorama's, door den zich verheffenden en dalenden bodem, bezet met huizen en geboomte.

De hier hooge en daar lagere bodem brengt ook meer afwisseling in die stadsgedeelten, welke niet aan het water liggen.

De straten dalen en stijgen, en vertoonen groote hellingen, welke op sommige punten zoo sterk zijn, dat het midden van de keibe-strating door een gemacadamiseerden weg is vervangen, wijl anders de paarden zich er te moeilijk zouden kunnen voortbewegen.

Het doet hoogst eigenaardig aan, in straten te wandelen, waar de huizen stijgen, terwijl de straat achterblijft en onder een tunnel doorloopt waarboven een trap gaat, langs welke de huizen op de inkeepingen, in de rots gemaakt, staan.

Dat groote verschil tusschen hoog en laag is ook de oorzaak van het ontstaan der liften bij Södermalm, het Zuidelijk gedeelte der stad, door het water van het midden en het noordelijk gedeelte gescheiden. Aan den voet van de steil oprijzende, donkerbruine rots bij Södermalm bevindt zich op twee punten een zeer hooge lift, welke voetgangers mede neemt, die van of naar Södermalm zich begeven.

Van het platform der lift, hissen noemt de Zweed die, gaat men over een brug naar de naastbijzijnde straat; voor ons bewoners van lage, vlakke landen een zonderling iets, dat men van de ene straat in de andere komt, na een luchtreis van eenige tientallen meters.

De rijzende en dalende straten zijn wellicht ook oorzaak, dat men in Stockholm niet veel met paarden bespannen voertuigen ziet; van rijtuigen en vrachtwagens zijn er vele, die met motoren voortbewogen worden; de kleine doode machinerie beschikt over meerdere paardenkracht, dan het trouwe lastdier, en gene wint

het van dit bij het beklimmen van de hellende straten. Ook het fietsen is niet makkelijk, doch de slechte bestrating is mede er schuld aan, dat men niet veel van rijwielen gebruik ziet maken.

Wat men in Stockholm daarentegen wel veel ziet, dat is de telefoon, waarvan wel in geen andere stad ter wereld zoo druk en zoo goedkoop gebruik gemaakt wordt.

Dank zij een vinnige concurrentie tusschen de „Allmänna”, eene naamlooze vennootschap, en de koninklijke „Rikstelefon”, heeft bijna iedere woning, en zeker iedere winkel en elk kantoor een telefoonverbinding. Wij zouden vreemd opkijken indien wij op groenten- en vischmarkt de verkoopsters zouden gebruik zien maken van een telefoon, welke zij op hun stand hadden staan.

In Stockholm is dat echter niets verwonderlijks, alleen de allerarmsten hebben geen telefoonverbinding; in ons goede vaderland kunnen alleen betrekkelijk bemiddelden zich die weelde veroorloven!

Een andere eigenaardigheid der stad zijn de vele visschers, die langs het water zitten of staan.

Niet slechts uit liefhebberij wordt gevischt, doch menige arbeider en kleine middenstander haalt het voornaamste voor zijn middageten uit het water.

De Mälärstroom, de Saltsjön en de Norrström zijn zeer vischrijk wat wel o. a. daaraan zal zijn toe te schrijven dat het water niet zoo verontreinigd is, als b.v. dat der Amsterdamsche grachten waarin niet zoo veel stroom zit, en dat meer afvalproducten van fabrieken bevat.

Het oudste gedeelte van de stad ligt midden in het water. Reeds de naam Staden mellan broarna (de stad tusschen de bruggen) wijst er op, dat het een eiland is, het grootste van allen, waarop Stockholm gebouwd is. Hier werd de kiem gelegd, waaruit Birger Jarl gebouwd, de eigenlijke stichter van Zweden's hoofdstad, die in haar prille jeugd zooveel aan den afstammeling van het machtige geslacht der Folkungers te danken had. Zoovels ge-deed; die met krachtige hand den jongen staat bestuurde en de jonge stad beschermde, die de slavernij afschafte, en die, voor zijn tijd, slagen leggende voor de vrije onafhankelijke positie, waarin de Zweedsche vrouw zich verheugt.

Toen de soldaten van de Deensche koningin Margaretha geheel Zweden ten onder gebracht hadden, toen hield alleen dit kleine plekje grond stand.

Hier deinsden de opstandige boeren af op de krachtige verde-

diging van de gemalin van Koning Johan en stooten de krijgers van den trouweloozen Deenschen Koning Christiaan II het hoofd. door den niet te breken tegenstand van een niet minder energieke, manmoedige vrouwenfiguur, de weduwe van den wijzen rijksbestuurder Sten Sture, die op het Mälarmeer bij Stockholm, tijdens een overtocht in barre koude, het leven liet.

Daar zetelde de gehate, zoeven genoemde Denenkoning, die om zijn macht hechter te doen vestigen, op verraderlijke wijze plotseling ruim honderd edellieden en voorname burgers liet ombrengen welke schandaad met bloedroode letters in de geschiedenis is opgeteekend. Dit is de plek gronds, waar de Deensche overheersching nog stand hield tegen den bevrijder van Zweden, Gustaaf Wasa en zijne scharen, die ten slotte ook hier zegevierden.

Daar smeedde Gustaaf Adolf zijne vermetele plannen, welker verwezenlijking Zweden tot een der machtigste Europeesche staten verhief; daar overdachten Karel X en Karel XII hun veroveringszuchtige voornemens, waardoor zij krijgsroem verwierven doch Zweden uitgeput werd.

Hier regeerde de prachtlievende Gustaaf III, die in praalzicht het voorbeeld van Lodewijk XIV trachtte na te volgen, en de groote sommen voor zijne verspillingen grootendeels verkreeg uit een brandewijn-monopolie, die de macht van den adel brak, de burgers- en boerenstand begunstigde en beschermde, en naar de alleenheerschappij streefde. Daar gaf de eigenzinnige Gustaaf IV den verbaasden gezanten van Rusland en Pruisen hun paspoorten, omdat de vorsten die zij vertegenwoordigden, met Napoleon onderhandeld hadden, dien hij als het groote beest beschouwde, waarvan in de Openbaring sprake is. Daar zette zijn eigen volk hem in het koninklijk slot gevangen, waarna hij ontroond werd.

Daar aanvaardde Bernadotte, de ondankbare maarschalk van den Franschen Keizer, het koningschap over Zweden, dat ook zijne afstammelingen tot nu toe bekleedden. Naar hier togen in 1914 de burgers en boeren, die om versterking der legermacht aan hun koning vroegen tegen het gevaar dat van het oude Rusland dreigde, en dat met het „nieuwe" Rusland verdwenen is.

Midden op deze plek, waar zooveel geschiedkundige herinneringen aan verbonden zijn voor het Zweedsche volk, staat het koninklijk paleis, dat als het ware de stad beheerscht.

In het begin van de 18e eeuw gebouwd, vertoont het duidelijk den invloed van de kolossaalorde van Paladdio.

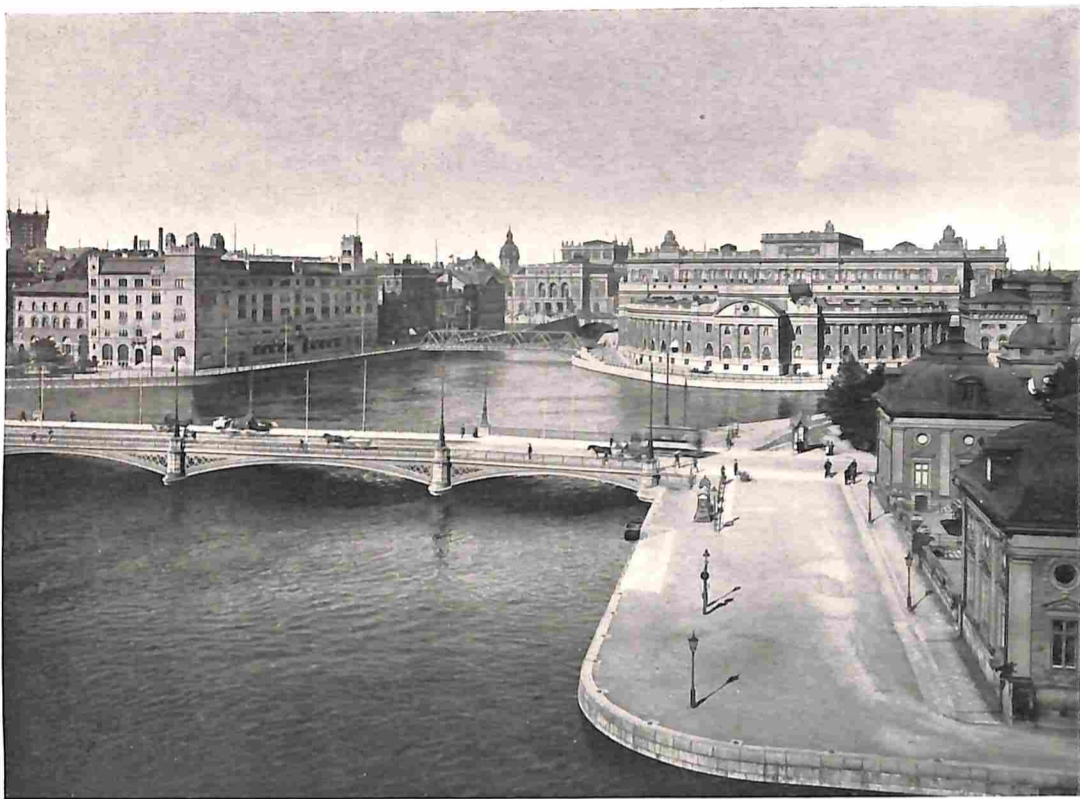
Het zijn al rechte, strakke lijnen, door geen afwisselend torentje, uitbouw of decoratief beeldhouwwerk onderbroken.

In de nabijheid van het paleis staat de Storkyrkan, de Nicolai-kerk, welke toren ver achterblijft bij die van de hier ook zichtbare Riddarholmskerk, die 90 M. hoog is, en geheel uit gietijzer bestaat. Voor den dienst wordt deze kerk niet meer gebruikt; zij dient thans alleen als laatste rustplaats van Zweden's Koningen en groote mannen.

Wij vinden hier ook de Beurs, het stadhuis, het Ridderhuis, door Gustaaf Adolf gesticht, de markt waar het reeds besproken Stockholmsch bloedbad plaats vond, en verder vooral, een zeer levendig verkeer. Staden is wel het drukste deel van Stockholm. Daar waar de markt eindigt en een sluis Mälarmeer en Saltsjön scheidt, ligt dichtbij de visschershaven, waar het zeer bedrijvig toegaat.

Nog drukker is het op de Skeppsbron, de scheepsbrug, zooals de breede kade genoemd wordt, die van de visschershaven langs het geheele eiland loopt tot aan het meest Noordelijke punt. De vele stoomschepen die gelost en geladen worden, het af- en aanrijden van vrachtwagens, het gepuf en geratel van stoomlieren, de druk werkende en doende sjouwers en bootwerkers, dat alles biedt een levendig beeld en doet onwillekeurig denken aan de drukke kaden en havens van onze Maasstad.

Al kan Stockholm als havenplaats zich daar niet mede meten, zoo heeft het toch een belangrijk handels- en scheepvaartverkeer. Als middelpunt van den handel der streken, langs de Baltische Zee gelegen, ontvangt het veel ijzer, hout en teer, waarvan het eerste veel ter plaatse

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD. DE WASA-BRUG MET OPERA-GEBOUW.

bewerkt wordt, welke artikelen door de schepen van alle naties gehaald worden, die daarvoor kolen, textielgoederen, vleesch en granen aanbrengen, want de tijden, dat Zweden onder het wijze bestuur van Gustaaf Wasa een graanuitvoerend land was, zijn lang voorbij.

De Stockholmsche haven, die voor tamelijk groote schepen toegankelijk is, heeft het ongerief, dat zij 3—5 maanden van het jaar met ijs bedekt is, waarom bij Nijnaes een haven is aangelegd.

Vanaf de Skeppsbron heeft men mooie kijkjes op Skeppsholmen (Schippeiland) en Kastellholmen (Kasteleiland) en eveneens op de Saltsjön, waar vele booten en bootjes af en aan varen. Slechts door een smal water van Staden gescheiden, ligt Helgelandsholmen, waar het Rijksdaggebouw zijn breeden indrukwekkenden gevel verheft; links daarvan stuwt de Norrström zijn wielende en kolkende wateren voort.

Dit gebouw is, zij het dan al niet wat den stijl betreft, een navolgingswaardig voorbeeld voor Nederland, waar de volksvertegenwoordiging nog geen behoorlijk „eigen huis" heeft.

Dat is trouwens niet de eenige les welke Stockholm biedt. Met slechts de helft van het aantal inwoners, hetwelk Nederlands hoofdstad telt, heeft het bewezen, dat het water geen belemmering vormt voor de breede ontwikkeling van een stad, die op eilanden is gebouwd.

(Slot volgt).

G. WIJGMANS.

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD. BLASIEHOLMSHAVEN.

IN DE „BOSCHJES”.

VER van 't menschen-gewoel zat Miesje. Na al maar belommerde paadjes doorgesloopen te zijn, waar hier en daar de tinkelende zon goud sippelde op 't groen, was ze aan 'n heel eenzaam plekje gekomen, dat met vrijwel onvertrede gras en onkruid prijkte. Daar had ze zich neergelaten, 'r half-lange rokken als 'n ballet-japon om zich spreidend, en na nog eens te hebben rondgeglurd, óók om wat te wennen aan die stilte, welke 'r geluidloos omsuisde, had ze van onder 'r kleeren 'n gevouwen boekwerkje te voorschijn gehaald, dat ze haastig opensloeg en dan met gretigheid ging lezen. Geen geluid verstoorde de alomme heerlijkheid van middagrust in 't hartje van struik en gebladert. Alleen 'n fluit-vogel melodieerde bij momenten op.

Miesje zat en las. Met verbaasde blikken was 't en 'n ontstelden geest, dat ze de tooverwereld van lectuur binnendrong, want was 't niet 'n zeer haar-ten-berge-doen-rijzend verhaal, dat ze genoot, 'n detective-geschiedenis, getiteld „de Koning der Bandieten”?

'n Weerbarstig vlokje haar, dat maar niet van 'r voorhoofd wou, energiek wegstrijkend — 'r harde stroo-hoedje had ze heelemaal naar achter geduwd, omdat 't elastiek 'r ooren altijd zoo zeer deed, — verdiepte ze zich meer en meer in de geniale phantasieën van den ongenoemden schrijver en toen 't erg spannend werd en de toestand steeds meer ingewikkeld, volgde ze met den vinger 't interessante gebeursel, om toch vooral niet één enk'len regel over te slaan. Ze zag:

„Hij was een groot, fensch man, gekleed in een lederen broek, die boven in zijn hooge rijlaarzen was ingestopt, een blauw flanellen hemd, bedekt met een langen zwarten mantel en een grooten, slappen hoed, waarvan de rand diep over zijn scherpe, doordringende oogen was getrokken.

Een zwarte baard hing tot op zijn borst. Hij had een groote neus en breede kaken; een lederen riem omsloot zijn middel. Aan de eene zijde hing een bowmes en aan de andere een paar groote revolvers.

Een zwart masker bedekte de helft van z'n gelaat.

Een prachtiger paard dan 't zijne zou men moeilijk kunnen vinden. Het was 1,70 M. hoog. Zijn manen en staart waren lang en golvend, en zijn oogen schitterden als sterren.”

Miesje hield even op. Ze vond 't te prachtig, om dadelijk mee door te gaan. Ze wilde den ruiter eerst nog eens zien in 'r verbeelding, alvorens dat heerlijke beeld los te laten. Ze sloot de oogen en zag 'm in heel z'n vreesaanjagende geweldigheid met z'n zwarten baard, z'n grooten neus, z'n masker en de revolvers. Vooral die revolvers vond ze van 'n onweerstaamb're aantrekkingskracht en ze haakten zich aan 'r herinnering vast als 't kostlijkste dat ze ooit aanschouwd had. Dan keek ze weer op en vond 't rondom erg stil.

Ja, ze zat wel in heel groote eenzaamheid. Dat gaf iets angstigs. Niet dat ze bang van natuur was. Van klein kind af had ze alleen geslapen en nooit om donkerte gegeven. Maar nu, na die spannende lectuur, waardoor 'n maagd van binnen heelemaal onderste boven werd gegooid, was 't iets anders. De wereld was vol gruwzaamheden. Daar waren bandieten, echte. Verraders, die met maskers rondliepen en revolvers. Ook zeer wreede gerechtsdienaren en vermoorde meisjes. En dit alles was wáar, want 't stond gedrukt. Wat gedrukt stond, móest gebeurd zijn. Ze had nooit zooveel ijselijks kunnen veronderstellen. 't Vreedzame van de Scheveningsche Boschjes kreeg plots iets geheimzinnigs voor 'r, dat naar aanded. Ze wou, dat ze maar weer bij den grooten weg was. Of zong die vogel maar weer van daar net! Zou ze gaan? Nee, ze zat nu eindelijk zoo heerlijk alleen, waar ze zoo hard naar verlangd had, dat ze nog wat blijven wou. Zich moedig verzettend tegen 'n aankruipenden angst, las ze verder:

„Het paard van den bandietenkoning was bij den ingang van een rotsachtigen bergpas, dicht met struikgewas begroeid, gevallen en had zijn meester neergeworpen.

Toen de Wilsons afstegen en naar hem toeliepen, hoorden zij

't geluid van haastige voetstappen naderen. Verschrikt keken zij om zich heen. Een troep boeven sprong uit een hinderlaag te voorschijn en kwam op de detectives af.

In een oogwenk waren de flikkerende, blauwe loopen van verscheidene geweren op hen gericht. Een groote, magere kerel stond vooraan en riep hun toe:

„Geen voet verder, heeren, of we zullen 't daglicht door je karkas laten schijnen.”

„Ik kan niet zeggen, dat ik op 't oogenblik veel daglicht zie,” zei de oude Wilson.

„Geen aardigheden, je handen omhoog, versta je?”

„Ja, wij hooren 't en wij doen 't” antwoordde Harry.

Ze hielden de handen op want zij kenden de manier van doen van zulke kerels en hadden hun leven lief. . . .

Op 'r bankje zat, verstijfd* van 'n doodelijken angst, welke nu en dan slechts in 'n korte rilling baan brak, 'n oud dametje, heel in 't zwart, tot in den knop van 'r parasol toe. Alleen 'r haren waren wit, van ouderdom. Ze was zeer spitsig, op 't naald-boomachtige af. Ze staarde schuw naar den grond, dorst niet op of om te zien, leek 't. En in haar hart popelde 't: „Ach Miesje, Miesje, lieve Miesje, kom toch! Laat je je goeie mevrouw zoo alleen? Ik ben zoo bang, lieve goeie Miesje. Kom dan toch!” 'r Oogleden knipperden met de snelheid van 'n tandradbaan.

Miesje was 'r dienstmeisje, 't halfwasje, dat ze speciaal voor gezelschap op 'r wandelingen had gehoord. Ze was 'n vrij gehoorzaam kwezeltje, dat 'r haar ordentelijk kamde en elke week 'r halsje waschte, allemaal eigenschappen, waar oud-dametje bijzonder op lette. En toen 't daarbij bleek, dat Miesje ook eerlijk was — 'n dubbeltje, dat oud-dametje expresselijk onder de canapé had laten rollen, was door het voorbeeldige maagdje prompt teruggebracht, zonder dat er 'n cent aan mankeerde — beschouwde de bijna-tachtigjarige 'r als 't puikje der ondergeschikten. En op mooie zomer-dagen wandelden ze stipt naar de Boschjes.

Op 't zelfde bankje altijd zette zich oud-dametje en lang duurde 't niet, of, na wat zeurderijtjes tegen Miesje, dommelde ze in, 'r beenige kin op 'r kanten jabot, den knop van 'r parasol omklemd door vijf stijve vingers. Zoo zat ze suffend soms wel 'n half uur en Miesje moest al dien tijd maar geduldig naast 'r plakken, liefst nog wel doodstil, om mevrouw niet te storen.

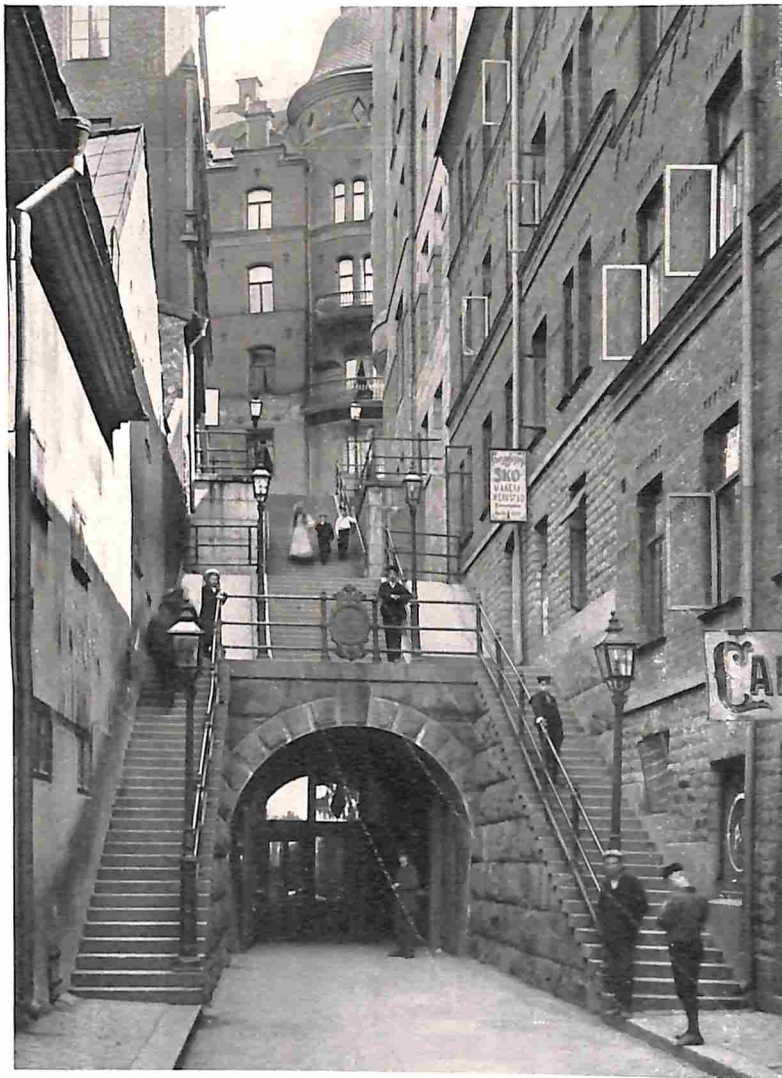
Dikwijls dan ook had ze groote moeite, niet weg te loopen. Doch plichtbesef had 'r tot heden nog altijd met stevige windsels aan 't folterplaatsje gekluisterd.

Ook heden was oud-dametje ingetuimeld, doch, toen ze ontwaakte, was daar eene zeer groote vreemdigheid rond haar: Miesje was weg. Met verstomming staarde oud-dametje schuw opzij naar 't plekje, waar 't brave meisje altijd zat, maar hoe ze ook tuurde, ze was er niet. 'n Grootte beklemming maakte zich van 'r meester, en, terwijl rilling na rilling door 'r lichaam voer, haalde ze zich gaandeweg de vreeslijkste verschrikkingen in 't hoofd, welke, kwam er geen verandering in den toestand, straks nog iets heel ergs zouden veroorzaken. En toen daarop driemaal achtereen 'n zelfde jongmenscha haar passeerde, was ze er van overtuigd, dat 'n afschuwelijk komplot rond 'r plaats greep en ze elk oogenblik door 'n vlijmenden messteek of zulk 'n ijselijke misdaad bedreigd werd. Zweetdruppels parelden op 'r voorhoofd en, terwijl ze naar adem snakte, prevelden 'r lippen haastig 't altijd eendere gebed, dat Miesje, 't zoo geheimzinnig verdwenen Miesje, weer spoedig te voorschijn mocht komen. Oud-dametje herinnerde zich niet, ooit zulk 'n moment van ontzetting te hebben doorleefd.

„Hier liep een pad met een reusachtigen vermolmden eik, dwars over Dead Man's Trail. Op het kruispunt van deze twee wegen verhief zich een rots hoog in de lucht, begroeid met boomen, heesters en mos.

Deze rotsen waren hol.

Zij bevatten een ruime spelonk. Er waren schildwachten gehol te beschermen, dat de geliefkoosde schuilplaats der bandieten was.”

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD.
EEN TUNNELTRAP.

Als uit 'n droom ontwakend, zag Miesje op. Ze had zoo ingespannen gelezen. Geheel en al opgaand in de boeiende historie van den Bandieten-koning, was ze ook 'r mevrouw glad vergeten. Door 't geluid van 'n brekenden tak verschrikt, was ze even afgeleid en nu spookte ook 'n oogenblik 't beeld van oud-dametje, zooals die op 't bankje zat, door 'r brein.

Hoe lang was ze nu al weg gebleven, Miesje? Ze wist 't op geen kwartier na. Maar heel mevrouw 't gemerkt had, zou ze zeker al erg boos zijn. 't Was dan ook 'n heele durf van 'r geweest, weg te gaan. De verleiding echter, 't schrikkelijk mooie verhaal, dat ze van 'n vriendin ter leen had gekregen, verde te lezen, was te sterk geweest en als 'n diefje was ze weggeslopen, om 't dubbeltjesboekje in de eenzaamheid te verslinden.

Doch 't boekje verslond haar. Het beetje hersens, waarover ze beschikte, was er al gansch door beneveld. In heftige zenuwspanning maakte ze de schokkende gebeurtenissen na, welke in de twee vel druks werden opgedischt en bij de treffendste passages raakte ze zoo in de war, dat ze de oogen niet dorst op te slaan, uit vrees dat de allerwonderlijkste vol was van schurken en werkwonderlijkste dingen. Nu had 'r gevoel van angst juist z'n hoogtepunt bereikt: het lieflijke van de rondomme boschjes maakte plaats voor 'n gruwelijke eenzaamheid, welke de ziel ter neer drukte als 'n hagelbui 't korenveld. Daarbij betrok de lucht, wat 't dicht begroede hout iets extra graf. Toch kón ze nog niet weg: 't verhaal werd net zoo razend mooi en weten moest ze, wat er verder met de edele detectives gebeurde. En ze las:

„Ik zal je dooden!” Vervolgens wendde hij zich tot zijn luitenant en beval:

„Bind ze vast!”

Het bevel werd vlug en handig uitgevoerd.

„Wat nu?” vroeg Jim.

„Gooi ze in 't hol der brilslangen.”

Een kreet van ontzetting ontsnapte den luitenant:

„O Kapitein!” riep hij.

„Doe wat ik je zeg!” beval deze.

„Meen je 't, Hugh?”

„Zeker meen ik 't.”

Jim zag de Wilsons bedenkelijk aan.

„Kom mee,” zei hij.

„Waarheen?” vroeg Harry.

„Naar de spelonk.” —

Miesje hijgde van vreeselijkheid. 'n Waas kwam voor 'r oogen, maar tóch zette ze nog door:

„Zij kwamen in een klein vertrek.

Het was een put, een paar voet lager dan de spelonk.

„Licht ons tenminste bij” zei Harry.

De bandiet hield de lantaarn boven de holte.

Een flauwe lichtstraal bescheen het rotsachtige hol.

Oogenblikkelijk vernamen zij een hevige gesis en een tiental slangen die als een bal ineengerold lagen, begonnen zich te bewegen en rond te draaien.

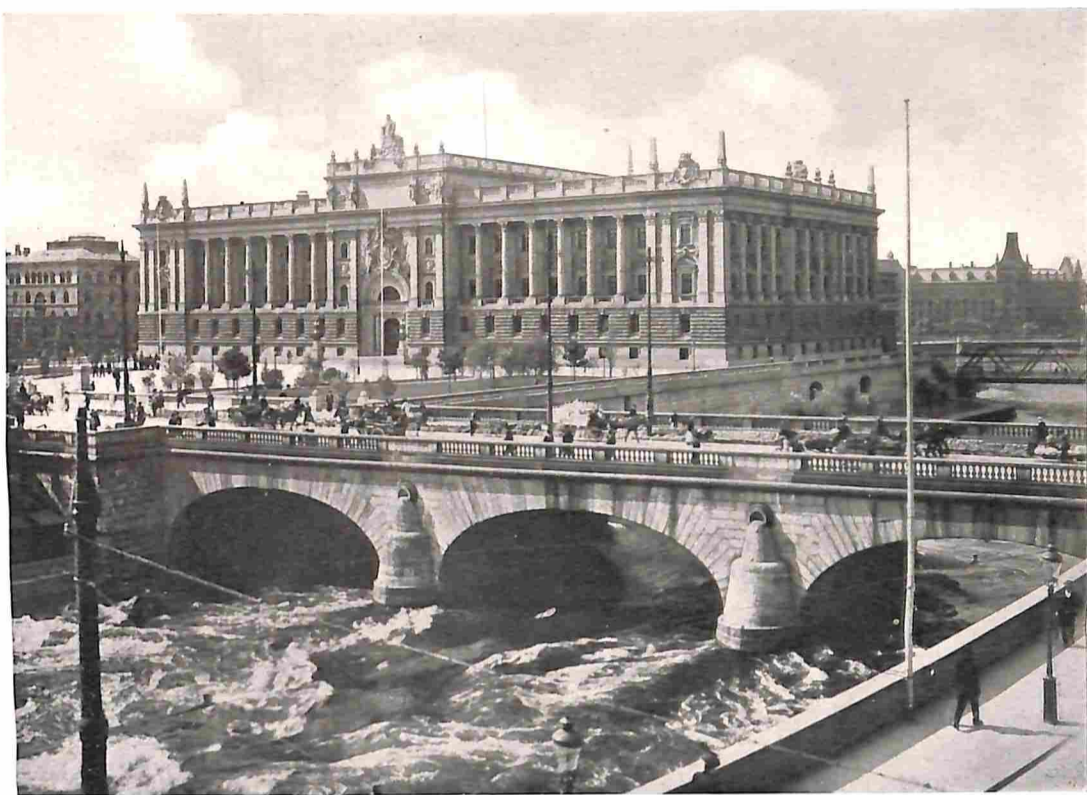
't Waren gevaarlijke brilslangen.

Hun slaglanden bevatten een doodelijk vergif.

Zij sisten nijdig omdat ze gestoord waren en kropen naar alle kanten.

De detectives deinsden rillend terug.

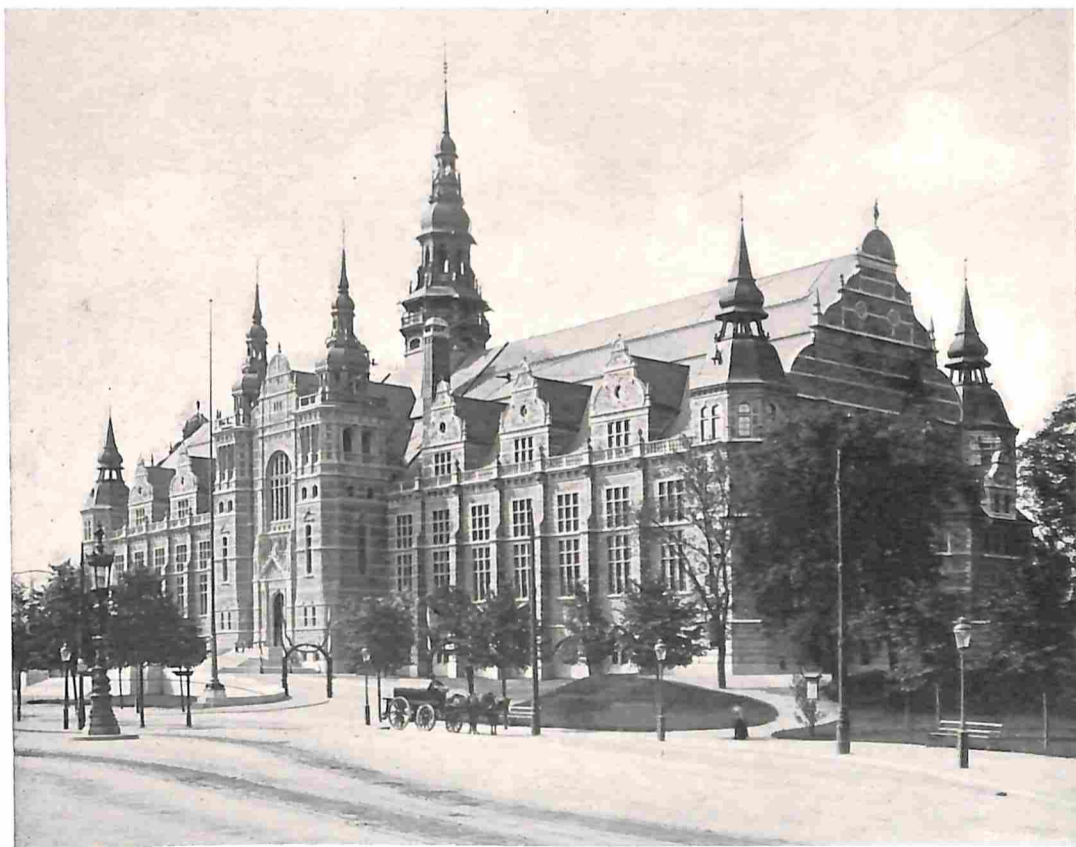
„O gut, nou motte ze” bangde Miesje en, omdat ze 't te vreeselijk vond, dien brilslangenmoord der edele detectives, hield ze even op, voor verdere beschrijving beducht. En zóó was ze in 't verhaal, dat ze zich, toen ze opzag, 'n oogenblik zelf in 't gevaarlijke hol waande, bij 't schuifelen van 'n blad haast 'n heusche lijke slang op zich meende te zien afkomen. Tóen, terwijl ze met huivering rond zich zag — waarlijk, het was hier een zeer gruwsaam oord, dónker — deed zich iets zoo vreeselijks voor, dat Miesje 'n

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD.
DE NORRSTRÖM MET HET RIJKSDAGGEBOUW OP HELGELANDSHOLMEN.

wijl verstijfde van schrik. Ze zag: groen gebladert werd weggeschoven, 'n zwart gelaat — o, hemel, en hoè zwart! — kwam gluipt te voorschijn; oogen rolden, tanden blikkerden; dit moest een gemaskerde zijn; o, hoe vreeselijk! — hoe kwam zij zulks te boven? — haar dierbaar eind was genaderd; de bende van Mc. Donald zat haar op de hiel en ach Harry, straks de dolterpaal, bespied door duizenden gloeiende blikken; zou de edele detective misschien . . . dat was haar eenige kans; haar maagdelijk gemoed bad vurig om die tusschenkomst; zij was nog zoo jong en dán reeds te sterven! . . . ach, ach, ach, ach! —

Dit alles ging bliksemsnel door Miesje's brein, terwijl ze daar zat. Doch toen ze den zwarte, die, nog altijd achter groen verborgen, nader kwam, eenige onverstaanbare woorden hoorde uitstooten, welke haar zuiver Indiaansch voor kwamen, had ze de kracht nog, 'n beginnende verstijving van zich af te schudden en, het schoone verhaal van den Bandietenkoning in den steek latend, holde ze als 'n gek dwars door struik en bladeren. Ze gilte erbij, alsof ze vermoord werd. Eindelijk, den hemel zij dank, zag ze den grooten weg. Als de zwarte 'r nu nog maar niet pakte! Met 'n sprong kwam ze uit 't groen te voorschijn, geraakte bijkans onder 'n auto, die voorbij orde. Nu nog snel 't smalle paadje ingegaan,

KIJKJES IN ZWEDEN'S HOOFDSTAD.
HET OUD-NOORSCH MUSEUM.

waar de vermorzelde schelp kraakte onder 'r voet en, buiten adem, met 'n paar oogen zóó groot, als had ze er brilleglazen voor, arriveerde ze bij 't bankje en 'r mevrouw.

„Mie...ie...iesje” stamelde oud-dametje en, trillend over heel 'r lichaam, zag ze 't meisje wezenloos aan. Deze, weer wat op 'r verhaal, nu ze zich in veiligheid bevond — 'n enkele voorbijganger gaf gerustheid; ook 't paardengeklots van gerij op gummi dichtbij — begreep snel, dat ze er brutaal op moest losjokken, om vrijspraak te vinden voor 'r eigendunkelijk gedrag. Dus deed ze zenuwachtig 'n omstandig verhaal, hoe ze, toen mevrouw in slaap gevallen was, plots door twee zeer ruwe kerels van achter bij 't middel was beetgepakt, vervolgens, in een strik verward, was weggesleurd, een kwartier van doodsangst in een schitterend verlicht hol met prachtige tapijten en kost'bre edelsteenen had doorgebracht, tot eindelijk een man met een moedig, doch vrouwen inboezemd gelaat, op listige wijze haar boeien had geslaakt en ze dus als door 'n wonder gered was. Al dien tijd, zei ze, had ze aan 'r mevrouw gedacht. Ook sprak ze van dolken, 'n pistoolschot, wreede trekken. En overal deed ze 'n duren eed op.

Met de grootste moeite wankelde oud-dametje op, steunde zwaar op Miesje's arm, en, schuw naar rechts en links ziend, schuifelde ze 't paadje af, zonder één woord van verwijt te uiten. Miesje begreep er niets van. Bij 'n agent stond oud-dametje even stil, doch, daar ze geen woord kon uitbrengen, stotterden 'r beenen weer verder, naar den uitgang van 't vreeselijke oord. Toen ze de straat hadden, slaakte oud-dametje 'n diepen zucht en weinig scheelde 't, of ze zwijmde. — In groote lieflijkheid weelden achter ze de Boschjes. Op de plek, waar Miesje zoo lang gezeten had, vertoefde nu 'n eenigszins ineengedrongen figuur, die aandachtig, maar zonder angst, de plaatjes bekeek van 't pracht-verhaal „De Bandieten-koning.” Ze was geen gemaskerde, doch evenmin had ze 'n blanke gelaatskleur: vreedzaam door 't groen omlomerd grijnsde kinderlijk... de baboe.

JOH. W. BROEDELET.

Een prachtige Winterbloeister.

(PRIMULA OBCONICA)

WINTERBLOEMPLANTEN blijven steeds zeer gezocht en verwonderen zal dat wel niemand in ons klimaat, waar de meeste planten, die des winters bloeien, slechts op kunstmatige wijze daartoe gebracht kunnen worden.

Ontkennen kan men niet, dat onze kweekers in dit opzicht een zeer hoog standpunt innemen, dat men werkelijk gedurende de wintermaanden geen bloemen meer uit het buitenland behoeft te betrekken, dat daarentegen onze bloemisten, in het bijzonder de Aalsmeersche, juist de bloemenwinkelen in de groote steden van Europa in den winter van bloemen voorzien. Er zijn echter enkele planten, die niet op kunstmatige wijze in bloei getrokken behoeven te worden, doch die als het ware een natuurlijke neiging hebben om juist in de wintermaanden haar bloemen te ontwikkelen, en daartoe behoort ongetwijfeld de hierboven genoemde *Primula obconica*.

Een vijf en twintig à dertig jaren geleden, waren het de verscheidenheden van de Chineesche *Primula*, de *Primula chinensis*, die voor winterbloei in het groot gekweekt en zeer gezocht werden. Ontkend kan niet worden, dat ook zij mooie bloemplanten

zijn, doch zij zijn nogal eens lastig in de kultuur en hebben daarbij het groote bezwaar, dat de bloemstengels vaak te kort blijven, waardoor de bloeiwijzen niet flink boven de bladeren uitsteken en daardoor onvoldoende in het oog loopen, waarbij dan nog komt, dat zij, vooral in een kamer of serre, nog al last hebben van groene lint, wat ze een onooglijk voorkomen geeft. Al deze gebreken heeft de *Primula obconica* niet. Zooals straks zal blijken is zij gemakkelijk in de kultuur, zij heeft lange slanke bloemstengels, waarop de bloemen, in een vrij groot aantal schermvormig vereenigd, flink boven de licht sappig groene bladeren uitsteken en daardoor steeds goed zichtbaar zijn, ten slotte is het een goede kamerplant, die, wanneer men ze behoorlijk licht en niet al te warm zet, zeer lang en rijk bloeit.

Toch gaat er van deze *Primula* een slechten roep uit, wat oorzaak is, dat velen haar niet in de kamer willen kweeken. Door de opperhuid der bladeren wordt een olieachtige stof afgescheiden, die zich tusschen de haartjes, waarmede ze zijn bedekt, bevindt. Nu zijn er menschen die, wanneer deze stof met hun huid in aanraking komt, er last van hebben, dat dit aanleiding geeft tot een huidontsteking, die, wanneer geen afdoende maatregelen worden genomen, wel eens van langen duur kan zijn. Vast staat, dat lang niet alle menschen voor deze aandoening vatbaar zijn, betrekkelijk slechts weinigen en dat, zorgt men er voor de bladeren niet aan te raken, men er heelemaal geen last van heeft, zoodat het ten eenenmale onnodig is deze fraaie plant daarom uit de vertrekken te verbannen. Dat zij mooi is en bijzonder rijk bloeit, toont de onderstaande afbeelding wel zeer duidelijk. Haar bladeren staan op vrij lange stelen, zij zijn tot rosetten vereenigd, mooi gegolfd, licht sappig groen en zacht behaard. De bloemen staan schermvormig op vrij lange, onvertakte bloemstelen, zij kunnen ieder wel een doorsnede van 2 c.M. bereiken en prijken tegenwoordig van het zuiverste wit tot het donkerste karmijnrood in alle denkbare tinten; de randen der bloemblaadjes zijn nu eens gaaf, dan weder getand of gefranjed.

Een nieuwe plant kan de *Primula obconica* zeker niet genoemd worden, hoewel zij nog geenszins oud is. In 1879 werd zij door Mariés in Centraal Azië ontdekt, die er zaden van zond naar de bekende Londensche kweeker James Vertch & Sons te Chelsea, bij wien zij in 1880 voor het eerst bloeide. Zij werd toen door Hance in het journal of Botany beschreven onder den naam *Primula obconica*, en vreemd is het zeker, dat zij een jaar later door J. D. Hovher in het Botanical Magazine als *Primula poculiformis* werd afgebeeld en beschreven, zonder vermelding van eerstgenoemden naam. Algemeen bekend is zij onder de laatste naam echter nooit geworden.

Aanvankelijk namen de kweekers weinig notitie van haar, waartoe de eenigszins fletsche lila bloemen dan ook weinig aanleiding gaven. Eerst toen men bemerkte wat een uitnemende winterbloeister zij was, begon men meer aandacht aan haar te schenken en toen de bekende kweeker George Arends te Ronsdorf er in slaagde door kruising met *Primula megaoeaeifolia* een krachtiger en grootbloemiger ras van haar te winnen, dat zij onder den naam *Primula Arendsii* in den handel bracht, werd zij zeer geliefd en nog meer werd zij gezocht, toen bloemen in allerhande kleurschakeringen van haar gewonnen werden.

Zooals ik reeds opmerkte, is de kultuur van deze *Primula* tamelijk eenvoudig. De zaden worden tegen het eind van Januari op een niet te lichten grond in zaadtesten gezaaid, die met een glasruit bedekt in een matig warme kas of bak gezet. Na het opkomen neemt men er de glasruit onmiddellijk af en spoedig kunnen de jonge plantjes dan verspeend worden. Nadat zij vast geworteld zijn, zet men ze iets kouder, zoo dicht mogelijk bij het glas en hier laat men ze staan totdat zij groot genoeg zijn om in kleine potjes op gepot te worden, wat men in het zelfde, niet te lichte grondmengsel doet. De jonge plantjes worden nu in een matig warmen bak, dicht bij het glas voortgekweekt en herhaaldelijk in iets grooter potten verplant, totdat zij in potten van 12½ tot 15 c.M. staat. Midden in den zomer kan men, bij goed weer, de ramen van den bak afnemen, aan de volle zon vragen de planten echter nooit te worden blootgesteld. De voortijdig verschijnende bloemen moeten tijdig worden weggesneden. Op deze wijze zal men krachtige planten verkrijgen, die van begin October tot April rijk zullen bloeien. Af en toe wil deze soort nogal eens last hebben van geelzucht, waardoor de bladeren geheel geel worden en afsterven. Als een uitstekend middel daartegen geeft Arends op te gieten met een oplossing van ½ gram ijzervitriool en ½ gram chilisalpeteer op 1 Liter water.

De liefhebbers zullen deze *Primula* gewoonlijk bloeiend in een bloemenwinkel koopen. Wij raden ten sterkste aan ze dan

EEN PRACHTIGE WINTERBLOEISTER.
PRIMULA OBCONICA GRANDIFLORA (PRIMULA ARENSII)

Foto R. Tepe.

DE GAAI.
GAAI BIJ ZIJN NEST MET JONGEN.

in een matig warme kamer tusschen 50°—60° Fahr. te zetten op een goede lichte plaats, zoo dicht mogelijk bij een venster. Matig gieten, waarbij men zorgt de bladeren niet te bevochtigen, is een vereischte, ook moet men er op toezien de uitgebloeide bloemen onmiddellijk weg te knippen, aangezien die, op de bladeren vallend, aanleiding geven tot rotplekken.

*Zoo behandeld, zal men gedurende de wintermaanden van deze Primula zeer veel plezier kunnen hebben. E. Th. W.

DE GAAI.

NOG onder den indruk van het voorjaarslied der lijsters ontwaken wij plotseling uit onze mijmering, gestoord als wij worden door het haastig wegvliegen van een geheel anderen vogel. Voor ons uit ziende worden wij nog juist gewaar dat deze vogel ongeveer de grootte heeft van een duif. Een onwelluidend „Raeh” bereikt ons oor; wij blijven even staan en luisteren, om voor de tweede maal met een „Raeh” te worden begroet, doch snel vergeten is de wanklank als wij in de verte het gezang hooren eener lijster die zich nog schijnt te oefenen. Wij luisteren weer even, doch plotseling verstomt die zang en wordt vervangen door het gebabbel van een praatzieke spreeuw. Nogmaals krijscht een „Raeh” ons tegen, dan is alles weer stil om ons heen. Voorzichtig verder gaande zoeken wij naar een punt waar een open ruimte ons vergunt, ook de over ons heen vliegende vogels te kunnen waarnemen. Wij ontdekken er echter niets. Die vogels schijnen weer even spoedig verdwenen te zijn, als ze gekomen waren, of ze zijn er nooit geweest, want hier konden ze onzen blik niet ontgaan. In dien hoogen eik schijnt zich echter toch iets te bewegen. Dat zal de vogel zijn, die ons zoo even in onze zoete rust kwam storen. Hij zit

daar hoog en droog en geheel in de takken verscholen. Wij kunnen hem hier uitstekend gadeslaan en met den kijker vlak bij ons halen. Welk eene merkwaardige houding neemt hij telkens aan. Eerst toont hij ons zijn grijsbruin onderlijf, maar als hij straks, om ons welkom te heeten, allersierlijkste buigingen maakt, wat hij natuurlijk alleen voor zijn eigen plezier doet, omdat hij ons nog niet gewaar werd, dan zet hij de kopveertjes als een prachtige kuif omhoog en steekt de stevige zwarte bek telkens zeer mooi af bij de vuilwitte borst. Nu keert hij zich huppelend naar de andere zijde en draait ons den bruinen rug toe, die in den zwarten staart eindigt. Uit louter plezier spreidt hij de zwarte vleugels uit en jawel, de wondermooie blauw met zwart en wit gestreepte vleugelspiegels doen hem ons kennen als de *Vlaamsche Gaai* (*Garrulus glandarius glandarius*), die in sommige provincies ook wel Meerkol genoemd wordt. Met een „Raeh” bevestigt hij ons, dat wij goed hebben gezien en de daarop volgende imitaties van het lijsterlied en het gekweel van een Spreeuw bewijzen ons, dat hij ons zooeven aardig bij den neus heeft gehad. Hij was het die de verschillende vogelgeluiden zoo sprekend na kon bootsen en deze eigenschap heelt hem onder de inheemsche vogels een zekere beroemdheid verschaft. Hoe jammer dat de keerzijde dezer beroemdheid zoo geheel anders is, want bestaat er wel één vogel, die door de kleine zangers zoozeer gevreesd wordt als de Gaai? Zelfs onder de werkelijke roofvogels vindt men geen grooter roover en moordenaar. Hoe aardig en grappig hij zich ook moge voordoen, hoe vroolijk die mengeling van verschillende vogelgeluiden ons ook moge tegenklinken, volleerd als hij is in het nabootsen er van, hoe schitterend mooi ons zijn vederpakje ook toeschijnt, toch mogen wij hem nimmer in bescherming nemen en is het onze plicht hem overal zooveel mogelijk te vervolgen. Gedurende den broedtijd is hij nog eens zoo gevaarlijk, want ziet, niet ver van ons verwijderd heeft hij zijn nest gebouwd en als straks een half dozijn gulzige jongen het nest vullen, beoefenen mannetje en wijfje voortdurend de verderfelijksche vogeljacht.

In Maart reeds had onze Gaai zijn nest uit takjes en stelen in elkaar gezet en het van binnen met plantenworteltjes belegd, en na een broedtijd van veertien dagen kwamen de jonge Gaaien ter wereld, die in den beginne wel is waar met insecten en hare larven gevoederd werden, doch, grooter geworden, daarmede haren honger niet konden stillen en naar steviger kost verlangden, die beide ouden hun moesten verschaffen.

Van dien tijd af begint dus het ware rooversleven der gaaien, die nog gevaarlijker worden, als men in aanmerking neemt, dat het buitengewoon slimme vogels zijn, die niet gemakkelijk aan grootere roofvogels of aan viervoetige roovers ten prooi vallen.

In ons land komt de Gaai overal voor in loof- en dennenbosschen en bij voorkeur op plaatsen, waar veel eiken staan. In het voorjaar heeft een gaaien-paar volop werk met het groot brengen zijner jongen, maar in herfst en winter zoeken de gaaien hare kameraden op en zwerven dan tot kleine troepen vereenigd, overal rond, zich te goed doende aan alles wat hun verteerbaar voorkomt, zoowel uit het planten- als uit het dierenrijk, terwijl dan nog een groot aantal uit noordelijker streken bij ons doortrekkende gaaien hunne gelederen komt versterken.

Een verzachtende omstandigheid in het leven van een gaai is wel het feit, dat hij door verspreiding van boomzaden bijdraagt tot vermeerdering en instandhouding onzer bosschen en dat hij soms ook wel giftslangen dood en deze als voedsel naar binnen werkt. Dit alles weegt echter niet op tegen de talloze moorden, die hij vooral in den broedtijd op onze in de huishouding der natuur zoo nuttige zangvogels begaat. In boomen en struiken vernielt hij hare nesten, zuigt hij hare eieren uit, verslindt hij hare jongen en vermoordt hij ook de reeds uitgevlogen geel-

Foto R. Tepe.

DE GAAI.
NEST EN JONGEN VAN DEN VLAAMSCHEN GAAI.

bekjes, die zich hem onbewust naderen. Daar zijn sperwer en klauwier welke laatste ook wel Negendooder genoemd wordt, omdat men beweert, dat hij niet tevreden is, voordat hij negen slachtoffers heeft gemaakt, nog niets bij. Den gaai zou men dan wel negen maal negen en nog veel meer-dooder mogen noemen. want wat genoemde vogels met rust laten en wat aan bunsings en wezels ontsnapt, dat valt aan den Gaai ten proef. In streken waar deze brutale sluipmoordenaar in groot aantal voorkomt, kan men er van verzekerd zijn, dat de zangvogels langzamerhand geheel worden uitgeroeid.

Mijne beschuldiging tegen den mooien sierlijken vogel is waarlijk niet te zwaar. Een Duitsch vogelkundige verhaalt van den gaai het volgende als een voorbeeld zijner grenzenlooze brutaliteit. „Reeds eenige jaren aaneen kwam gedurende het broedseizoen haast iederen morgen een gaai in mijnen tuin en onderwierp daar zoowel als in de tuinen mijner bureu, alles aan een nauwkeurig onderzoek, in de hooge boomen zoowel als in het lage hout, waar hij elk door hem gevonden nest meedoogenloos verstoortte. In een der boomen had een vink geregeld zijn nest gebouwd, terwijl een grasmusch steeds nestelde in een doornbessenstruik. Daar echter beide nesten telkens verstoort werden, zag ik in de laatste jaren geen der beide vogels terug. De struikroover, wiens aanwezigheid mij telkens door alle gevederde tuinbewoners werd aangekondigd, haalde echter nog veel brutaler streken uit. Hij vervolgde reeds uitgevlogen roodstaartjes, die hij één voor één verscheurde, zoodat reeds spoedig geen spoor meer van hen te vinden was. Ook zag ik eens, dat hij een nauwelijks vlugge musch uit een gat in den muur te voorschijn haalde en hem dood bedaarde op een boomtak verorberde. Het moordgeschreeuw der oude musschen en van het gansche musschenheir, dat hem zelfs dorst aan te vallen, liet hem volkomen koud en of ik ook al van uit de verte met den hoed zwaaide, hij stoorde zich er hoegenaamd niet aan, want toen hij zijn boutje naar binnen had gewerkt, kaapte hij als dessert nog eenige kersen. Toen eerst verwijderde hij zich.”

Wanneer men op zulk een wijze den gaai aan het werk heeft gezien en men er prijs op stelt, dat onze kleine zangers boomen en struiken van schadelijke insecten en rupsen zuiveren, dan is het onze plicht haren grootsten vijand in toom te houden en hem toe te roepen: „Tot hiertoe en niet verder”. Vogelbeschermers zoowel als jagers en ook de meeste natuurliefhebbers zullen het daarover wel met mij eens zijn.

Onze gaai dien wij in den hoogen eik ontdekten, heeft zijn nabootsingsconcert plotseling gestaakt. Hij rekt zich eens uit en draait den kop zijdelings naar beneden. Hij schijnt ergens heen te staren. Wellicht heeft hij iets ontdekt dat zijne begeerlijkheid prikkelt. Hij zet den kuif steil omhoog, trippelt met de stevige pooten even heen en weer, laat nog eens zijn onwelluidend gekrijsch hooren en springt dan op een lageren tak. Om goed te kunnen zien wat hij nu gaat uitvoeren, gaan wij enkele passen vooruit en zien op eens vlak bij ons een nest. De gaai heeft dat in een ommezien bereikt en kijkt er in.

De angstige ouders van de zich in dit nest bevindende pas uitgekomen jongen hadden zich tot nu toe verborgen gehouden in de hoop dat hun nest aan des gaaien blik zou ontgaan. Nu echter spoeden ze zich naar het nest en pogen door hun angstig hulpgeschreeuw den roover te verdrijven, zich door hare nadering als het ware offerend voor hare jongen. Hij laat zich echter niet storen, één greep in het nest, één sprong achteruit en onder zijne scherpe klauwen siddert één der jonge vogeltjes. Met een ware wellust beschouwt hij zijn buit. Een stoot met zijn scherpen bek is voldoende om aan het geschreeuw van zijn slachtoffer een einde te maken. Met een luid klinkend „Raeh” drukt hij zijne blijdschap uit over dezen welgelukten rooftocht en met het jonge vogeltje in den bek vliegt hij weg, om het aan zijne jongen te brengen, achtervolgd door de be-roofde ouders, hare bureu en vrienden.

Het bosch waaruit hij gekomen was zoekt hij echter niet meer op. Zijn nest is bepaald verderop gelegen en om er spoedig te zijn, kiest hij den kortsten weg, dwars over een weiland. Hier wacht hem echter het welverdiende loon voor het zoo even door

hem uitgehaalde schelmstuk. Een roofvogel, nog kleiner dan de Gaai, die zijn jachtgebied wellicht reeds heeft afgezocht en aangeloekt werd door het triumpheerend gekrijsch van onzen held, snelt hem als een afgeschoten pijl met ingetrokken, haast onbewogen wiken, tegemoet.

De gaai heeft hem wel gezien, maar ziet geen kans hem te ontwijken en de botsing is van dien aard, dat er heel wat veeren de lucht instuiven, want wederkeerig hebben ze elkaar beetgepakt en geenszins is de gaai van plan zich zonder hevigen strijd te laten buit maken. Zulks is voor den sperwer, die zooveel kleiner is, zeker geen gemakkelijke taak en als ze uit de lucht tusschen bloemen en struiken zijn neergestort, is de strijd die op den grond met volharding wordt voortgezet, tot op verren afstand hoorbaar. Het lijdt geen twijfel dat onze meedoogenlooze moordenaar thans een even meedoogenloozen tegenstander heeft ontmoet. R. TEPE.

PRIMULA VERIS.

Wanneer men de bloemkroon van deze „Eersteling der lente” verwijderd, doet de overblijvende kelk eenigszins aan een oud slot denken, terwijl de kroon zelf min of meer overeenkomst vertoont met een Oud-Duitschen, in het midden hollen sleutel. Een en ander gaf gereedelijk aanleiding dat de volksfantasie allerlei sagen met betrekking tot de *Sleutelbloem* uitdacht.

In de eerste plaats werd zij geacht het vermogen te bezitten dengene, die haar, inzonderheid in den winter, bloeiend vond, den weg te wijzen naar verborgen schatten, met dien verstande, dat aan vinder of vindster tegelijk de „witte vrouw” verscheen, welke herinnert aan de godin Freya, in wier kroon een sleutel verborgen was.

Het Christendom heeft, met zoo menig ander, ook dit oud bijgeloof geannexeerd en gekerstend en de *Primula Veris* in verband gebracht met St. Pieter, den hemelwachter; vandaar dat zij vaak genoemd wordt: „Hemelsleutel” of „St. Pieterskruid”.

In Twente o. a. wist men, en weet men misschien nog te verhalen, hoe Petrus, op zekeren keer vernemende, dat er nagmaakte sleutels van de hemelpoort in omloop zijn, van schrik zijn sleutelbos laat vallen, die, van ster op ster rollend, eindelijk op de aarde terecht komt. Een in allerijl uitgezonden Engel om het verlorene terug te halen, vindt weldra de gouden sleutels en neemt ze op, terwijl de indruk er van in den grond achterbleef en daaruit een plant opgroeide met goudgele bloemen, die nog „Hemelslötel” genoemd worden.

Soms ook weet men te verhalen, dat de sleutelbos ergens op een kerkhof terecht kwam, waar een weesje, dat moeders graf ging bezoeken, hem vond te midden van een tros bloemen, wier zeldzame schoonheid de aandacht van het kind hadden getrokken. In den gouden ring, waaraan de sleutels bevestigd waren, stond het woord „Hemel” gegrift. Geen wonder, dat, toen het gerucht zich verbreid had, ieder zich kerkhofwaarts spoedde om de Hemelsleutel-bloem te bewonderen. Het behoeft geen nader betoog dat wij hier te doen hebben met een oude, gekerstende natuursage, die haar oorsprong dankt aan de dichterlijke voorstelling, volgens welke de poort voor de Lente-Koningin telken jare ontsloten wordt door de *Primula Veris* of Sleutelbloem.

F. W. DRIJVER.

GEVEL VAN HET WOONHUIS „DE ARK”.
WIJDSTRAAT 18, OUDEWATER, GEBOUWD
IN 1615, VÓÓR HET HERSTEL.

Het huis „de Ark”
te Oudewater.

Wij plaatsen op deze bladzijden afbeeldingen van het mooie, ruim drie eeuwen geleden gebouwde geveltje van het huis „de Ark” aan de Wijdstraat te Oudewater, zooals dat er vóór de restauratie in 1916 uitzag en zooals het zich thans vertoont.

Het ondergedeelte moest winkel worden, doch is van wege den woningnood te Oudewater nog eenigen tijd als woning in gebruik.

Onze lezers zullen, met deze afbeeldingen voor oogen, voldoende kunnen beoordeelen in hoeverre de architect J. P. L. Petri Jr. te Amsterdam er in geslaagd is, niettegenstaande enkele noodzakelijke veranderingen, de bekoorlijkheid van het eenvoudige doch aantrekkelijke geveltje te behouden.

Palingvisschers te Londen.

In het artikel over het bovenstaande (1) blijk ik de ondernemingsgeest van onze visschers nog niet half op de goede waarde te hebben geschat. De palingvisschers in kwestie haalden hunne paling, op de kleine schuitjes, op de foto's afgebeeld, en met drie man bemand, uit Friesland, en brachten de vangst met deze zelfde schuitjes naar Londen. Thans liggen deze schuiten bij Heeg in Friesland (2) stil, doordat de oorlog aan den dienst, die sinds Elizabeth geregeld werd onderhouden, 'n eind maakte. Hopen we dat dit slechts tijdelijk zij hoewel 't te bezien zal staan of nu ook verder het privilege gehandhaafd zal kunnen blijven. De heer Kerdijk uit Nunspeet was zoo welwillend ons met deze details bekend te maken, waarvoor onzen vriendelijken dank.

TOM SCHILPEROORT.

1) Zie ons nummer van 21 April 11., bladz. 189 vlg.
2) Dit verklaart ook de letters W. B. die de schuiten dragen, zooals op de afb. op blz. 190 te zien is. W. B. = Wymbritseradeel, de Friesche gemeente, waarin Heeg ligt.

HET VOORJAAR OP STRAAT.

De sneeuw is mijn venster voorbijgegaan :
daar struikelt het laatste vlokje.
Van verre vliindert een meisje aan
met been-befladderend rokje....

De lucht is nog effen wolkenwit,
en zilver golft in mijn ruiten,
en in de bloote boomen zit
beduusd een merel te fluiten.

Nu komt ze, pas op! mijn raam voorbij :
zij zoekt, als ik, in de twijgen....
De merel ziet haâr, — en de merel ziet mij —
en zit in zijn eentje te zwijgen.

Daar barst de zon in een schaterlicht,
en 't meisje, goudbedropen,
knijpt, zonverrast, haar oogen dicht, —
— en 'k zwier! mijn venster open.

MARTIN PERMYS.

HET AMERIKAAN- SCHE DUEL.

DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(23) (Geautoriseerde Vertaling).

NATHANAEL Mobson was intusschen met Gladys naar Tampa teruggekeerd, stortte zich met de hem eigen ijver op zijn bezigheden en ontving van Sniffler & Co zijn contract benevens de hem toekomende aandeelen. Daar hij op dit oogenblik wat in geldverlegenheid zat, wilde hij ze te gelde maken, maar er was geen sterveling, die ze wilde hebben. Zoo kwam hij op den inval, ze den eerstvolgenden Zondag oom Sam in eigen persoon aan te smeren.

Over Patrick Peppercorn deelden Sniffler & Co. hun nieuwen vertegenwoordiger voor Florida mee, dat ze deze zaak verder zouden ter hand nemen, zoodra Mr. Humphry weer in Chicago zou zijn gekomen. Thans was hij op reis naar Europa. Dat belette Nathanael Mobson niet, Gladys op te zoeken en haar te vertellen, dat de zaken met Tom Fleitman *alias* Patrick Peppercorn zich leelijk lieten aanzien.

„Als ik juist ben ingelicht,” sprak hij met gefronst voorhoofd, „zit hij al in de gevangenis. Hij schijnt behalve die wisselvervalsching nog meer misdrijven begaan te hebben.”

„Dat is niet waar!” zuchtte zij bevend.

„Dat hoop ik nog hartelijker dan u,” antwoordde hij met een goed geslaagden zucht, „maar het zou me niet verwonderen, als in den loop van het onderzoek nog meer leelijke dingen aan den dag komen. Een bigamist is tot alles in staat.”

„Laat me alleen!” smeekte zij hem. „Ik kan niet meer.”

Hij gehoorzaamde en wreef zich buiten in de handen.

Geen overhaasting! dacht hij en hij berekende, dat er nog vier dagen moesten verlopen, eer het Zondag was. Dan wilde hij oom Sam met de Sniffler-aandeelen op het lijf vallen.

Patrick Peppercorn nam aan boord van de „Free Love” dagelijks een half pond in gewicht toe. Als oom Sam zijn middagdutje deed,

kroop Patrick Peppercorn door alle hoeken en gaten van het oude schip, zoodat hij het weldra van den bodem tot het topje van den mast in- en uitwendig van buiten kende. Reeds zeven jaren lag het schip daar op dezelfde plaats in de Old Tampa baai; het zag er, met uitzondering van den pasgeverfden naam aan den boeg, uit als een spijker die zeven jaar lang in zout water gelegen heeft. In groote stukken viel de roest van de wanden, die op eenige plaatsen reeds zoo dun waren, dat men er met een spijker heel gemakkelijk doorheen zou kunnen slaan.

Oom Sam had juist hier de „Free Love” zeven jaar geleden voor anker gelegd, omdat de uitstroaming van de beide rivieren, die hier dicht bij elkaar in de Old Tampa baai uitmondde, er nog merkbaar was, wat het voordeel had, dat alle vuiligheid die anders om het schip was blijven drijven, nu automatisch weggevoerd werd. Bovendien was het een vischrijke plaats.

Eerst had de „Free Love” voor hare beide ankers gelegen en behoorlijk op eb en vloed gereageerd. Maar drie jaar geleden was tengevolge van aanhoudende regens in het binnenland de monding van de eene rivier verlegd, zoodat ook de stoffen, die zij meevoerde, een andere richting uitgingen. En nu had een zonderling toeval gewild, dat zich juist onder de kiel van de „Free Love” geluidloos en onzichtbaar een slikbank had gevormd, waarin het schip nu vast zat als een stomp mes in een Idahokaas.

Heel wat jonger dan de scheepsromp was de 3 cylinder machine. Deze toonde hier en daar nog ongeroeste plekken, zoodat de hoop, haar nog eenmaal in gang te brengen, niet geheel en al onvervulbaar scheen.

Deze hoop nu begon in Patrick Peppercorn's borst levendig te worden. Hij kon zich er op den duur niet mee vergenoegen, tijdens oom Sam's middagdutje, dat minstens drie uur duurde, Sarah in de armen te knijpen. Ook de conversatie met Josua en Benjamin, die steeds als twee zwarte oorwurmen om hem heen draaiden, dreigde bij gebrek aan stof in te slapen.

Zoo wendde Patrick Peppercorn al zijn opgekropte energie aan op de verwaarloosde machine. Hij had zich weliswaar nog nooit met zoo'n drie cylinder-ding bemoeid, maar hij behoorde tot de zeldzame menschen, die redenen hebben om alles te durven ondernemen. Zoo, dat de arme machine van beide partijen het grootste gevaar liep.

Oom Sam wilde er niets van weten. Hij weigerde beslist in de machinekamer te kruipen.

„Ik ben kapitein en geen machinist!” bromde hij minachtend.

„En ik zal haar in gang brengen!” riep Patrick Peppercorn.

„Blijf er toch af!” waarschuwde oom Sam en greep naar zijn hengel.

Maar Patrick Peppercorn kroop in de machinekamer. Dat stompzinige visschen begon hem op den duur te vervelen. En nu begon een druk beweeg en gerep in het inwendige van de „Free Love”. Josua en Benjamin renden, door groote fooien en rijkelijke whisky-teugen aangespoord, met oliekannen en poetslappen heen en weer en op en neer, en smeerden, poetsten en polijsten, dat de olie en het zweet in stroomen vloeiden. Patrick Peppercorn kommandeerde beneden, alsof hij zijn heele leven niets anders gedaan had dan scheepsmachines monteeren en in gang brengen. Zelfs Sarah kwam helpen, als zij in de kombuis klaar was. Om meneer Tom te believen had zij wel in een vat met warm sodawater willen springen.

Patrick Peppercorn had de deur van den stoomketel geopend.

„Kruip er in en maak de ketelsteen los!” beval hij Sarah.

Maar zij was daarvoor al te omvangrijk.

Daarom moest de slankere Benjamin in de donkere holte kruipen, die daardoor nog donkerder werd. Sarah lichtte hem met de kombuislamp bij. En daarop begon een gehamer en geklop, dat door het heele schip weerklonk.

„Alle duivels!” riep oom Sam naar beneden. „Wat voeren jullie daar uit?”

„De ketel wordt schoongemaakt!” schreeuwde Patrick naar boven.

„Kan dat niet een beetje zachter gedaan worden?” brulde oom Sam terug. „Jullie verjaagt de visschen.”

„Loop heen met uw visschen!” riep Patrick naar boven. „Er zijn hier heelemaal geen visschen meer. Je hebt ze allemaal al ge-

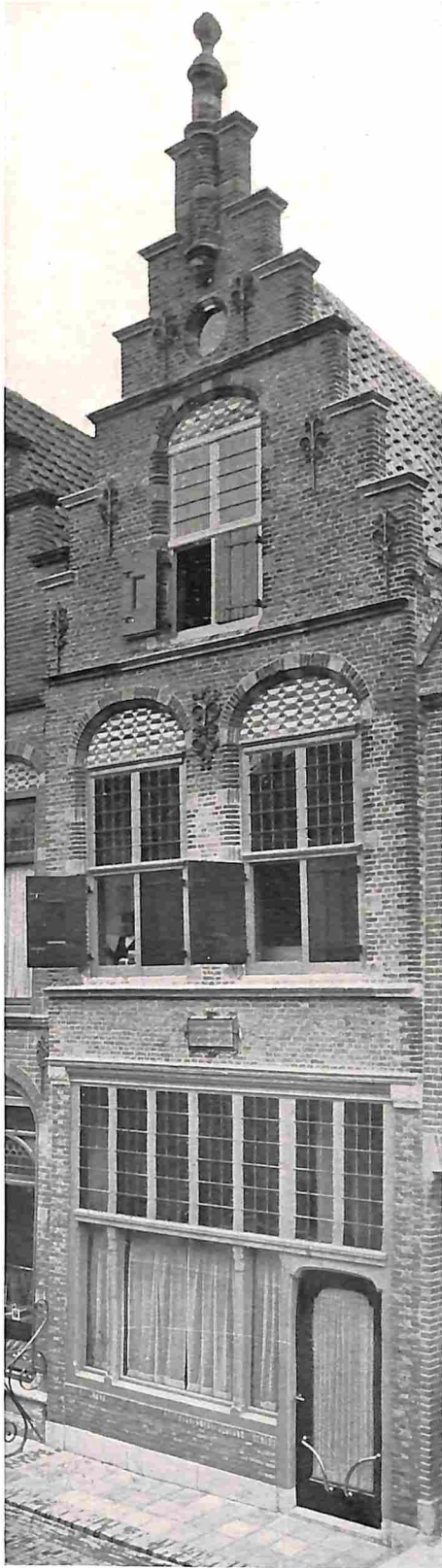
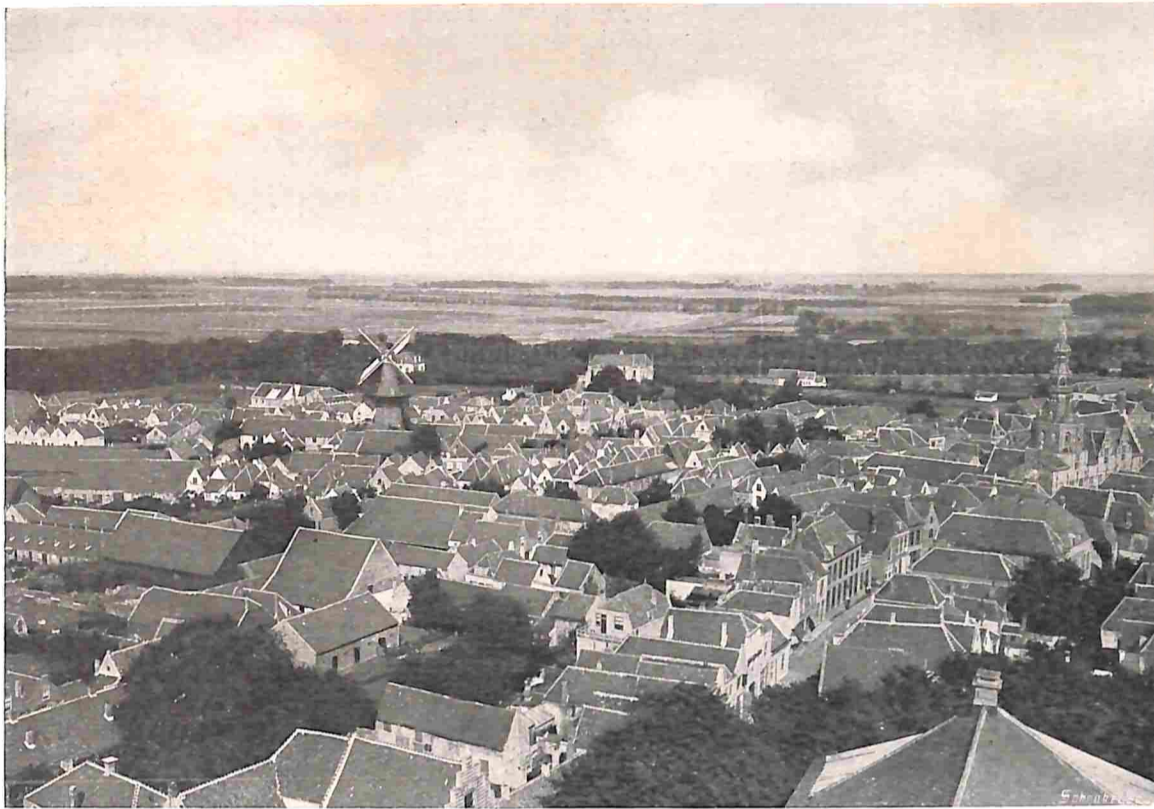

Foto A. Bos Jr.

GEVEL VAN HET WOONHUIS „DE ARK” TE OUDEWATER, ZOOALS DEZE ER UITZIET NA DE HERSTELLING IN 1916.

EEN GEDEELTE VAN ZIERIKZEE IN VOGELVLUCHT.

vangen, langbeenige reiger. De boot moet in beweging komen."

"Duizend dollars, als je hem van zijn plaats krijgt!" lachte oom Sam naar beneden.

"Tweeduizend!" stelde Patrick Peppercorn voor.

"Alright!" riep oom Sam, met zijn hoed zwaaiend. Daarop trok hij zich lachend terug, stopte zich watten in zijn beide ooren en sloep in.

Toen hij drie dagen later uit zijn middagdutje ontwaakte, zag hij tot zijn groote ontsteltenis dikke zwarte rookwolken uit den schoorsteen der „Free Love" opstijgen. Dadelijk daarop begon het dek te trillen, en de schroef maakte een paar moeizame, slaperige bewegingen.

"Halt! Halt!" brulde oom Sam en rende naar de machinekamer.

"Ben je krankzinnig, jongen! De heele kast breekt uit mekaar". Patrick Peppercorn stond bij de stoombuis en was met de smoorklep bezig, alsof hij aan een straatorgel draaide.

"Alright!" antwoordde hij kalm. „Laat het ding maar uit mekaar vallen. Dat geeft tenminste afwisseling."

"De ketel springt!" brulde oom Sam wanhopig.

"Laat hem maar springen!" lachte Patrick Peppercorn. „Dan komen wij des te sneller van onze plaats."

"Ben je gek geworden?" schreeuwde oom Sam buiten zichzelf.

"Nog niet!" riep Patrick. „Maar ik word vast en zeker gek, als ik

De Zondag brak aan en het werk vorderde op bevredigende wijze.

Patrick Peppercorn raasde met alle denkbare werktuigen tegen de vrijgelegde stang aan. Josua en Benjamin bewezen handlangersdiensten.

"Steekt het ketelvuur aan!" riep Patrick Peppercorn, naar schuurpapier grijpend.

Terzelfder tijd kreeg oom Sam, die aan de bakboordreeling met zijn hengel stond, Nathanael Mobson's zeiljacht in zicht, dat in den frisschen bries snel naderde.

"Goeden morgen, Nathanael!" riep oom Sam, toen hij aan boord was gekomen, en reikte hem de linkerhand, daar hij in den rechter de hengel hield. „Breng je wat, of kom je wat halen?"

"Allebei, beste oom!" sprak Nathanael Mobson erg vriendelijk en drukte hem hartelijk de hand. „Ik zou u graag prachtige zaken willen laten doen!"

"Zaken?" vroeg oom Sam achterdochtig en loodste hem in de eetkajuit achter de whiskyflesch. „Praat me maar liever niet over je zaken! Zeg liever hoeveel je noodig hebt! En als je niet al te veeleischend bent, dan is er kans dat ik in den buidel grijp. Ik ben vanmorgen in een goede stemming."

"Wat denkt u van mij!" sprak Nathanael Mobson, doende alsof hij zich gekwetst gevoelde. „Ik heb voor u drie aandelen van Sniffler & Co. meegebracht. Een betere kapitaalbelegging is op 't oogenblik niet denkbaar."

En daarop schilderde hij de in de toekomst mogelijke ontwikkeling van deze wereldfirma in de schitterendste kleuren.

"Alle donders!" barstte oom Sam los. „Willen die kerels onzen lieven Heer het werk uit handen nemen? Dat is niets voor Sam Shuttlecock!"

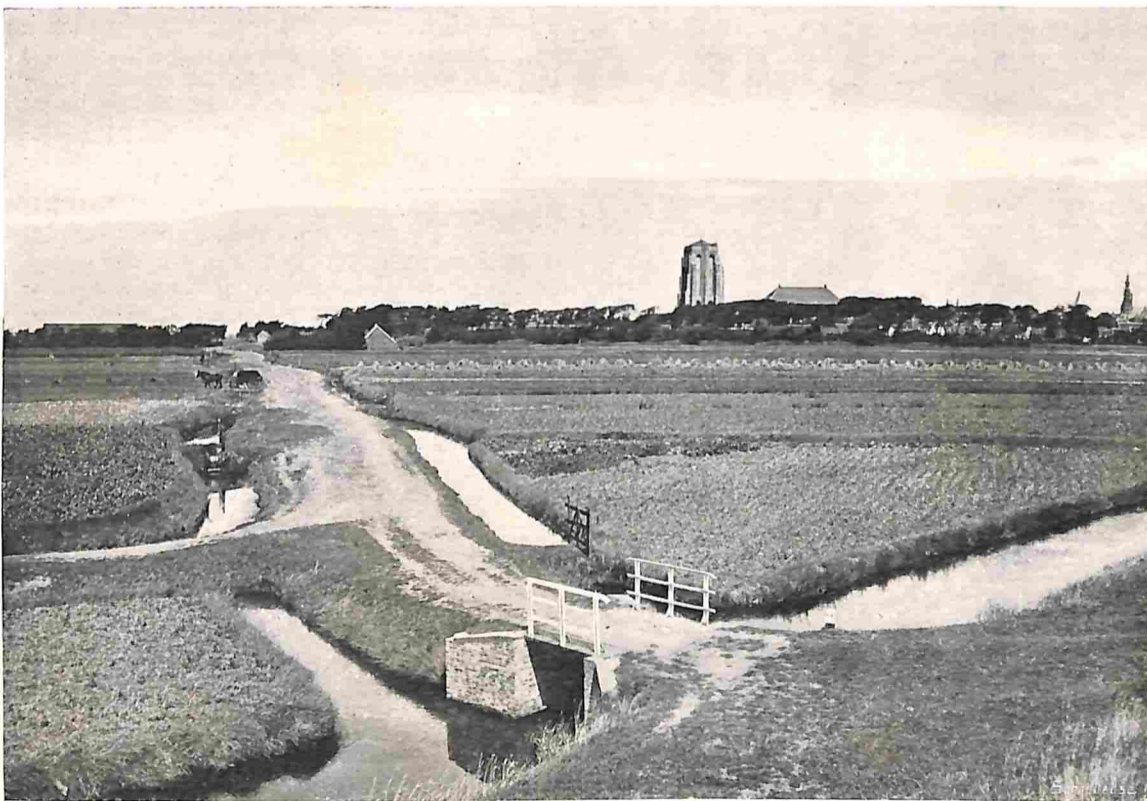
"Vierduizend dollar!" sprak Nathanael Mobson.

"Kijk naar den schoorsteen!" zei oom Sam en wees naar boven door het dekraampje. „Daaruit vliegen weldra vierduizend dollars. Die krijg jij."

"Oom!" antwoordde Nathanael Mobson ontstemd, een blik op den rookloozen stoompijp werpende. „Ik ben hier niet gekomen om grappen te maken."

"Kijk maar naar den schoorsteen!" herhaalde oom Sam grinnikend. „Ik heb met Tom gewed, dat hij de kast niet van zijn plaats krijgt. En als ik de weddenschap win, krijg jij het geld."

(Wordt vervolgd).

GEZICHT OP ZIERIKZEE VAN HET ZUIDWESTEN